

Adresseliste

Trondheim, 22.07.2020

Deres ref.:  
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):  
2020/5596

Saksbehandler:  
Kjell Vidar Seljevoll

## **Avgjørelse av klagesak - vedtak om tillatelse til skadefelling av ulv i Åseral, Bygland, Evje og Hornnes, Hægebostad, Lindesnes, Lyngdal, og Kvinesdal kommuner i Agder av 23. juni 2020**

Miljødirektoratet opprettholder Fylkesmannen i Agder sitt vedtak om tillatelse til skadefelling av ulv i deler av Agder, datert 23. juni 2020. Direktoratet finner at Fylkesmannen sin behandling av saken er i tråd med gjeldende regelverk, og at det ikke foreligger grunnlag for å endre vedtaket. Deres klage tas ikke til følge.

Vi viser til klage datert 26. juni fra Naturvernforbundet i Agder og fra Foreningen Våre Rovdyr datert 29. juni, på Fylkesmannen i Agder sitt vedtak av 23. juni, om tillatelse til felling av skadegjørende ulv i Åseral, Bygland, Evje og Hornnes, Hægebostad, Lindesnes, Lyngdal og Kvinesdal i Agder.

Fylkesmannen i Agder har i brev 1. juli 2020, oversendt avgjørelse om avslag på krav oppsettende virkning i påvente av behandling av klage på fellingstillatelse på ulv i Agder. Klagesaken er behandlet av Fylkesmannen, og oversendt til direktoratet for endelig avgjørelse, i brev datert 7. juli 2020.

### **Bakgrunn for saken**

Fylkesmannen i Agder mottok i løpet av kvelden 23. juni 2020 melding fra SNO om funn av 3 kadaver av sau i Åseral kommune som av Statens Naturoppsyn ble vurdert som tatt av ulv.

Fylkesmannen i Agder vedtok tillatelse til felling av 1 ulv innenfor et nærmere bestemte område i Agder av eget initiativ 23. juni. Tillatelsen er gjort skriftlig i brev datert samme dag. Det er vedtatt endring av områdeavgrensningen for tillatelsen, etter at den ble iverksatt.

Det er ikke felt ulv i medhold av tillatelsen.

### **Klagene**

Naturvernforbundet i Agder mener fellingstillatelse ikke bør gis og har i sin klage påpekt på

følgende:

- viser til at ulv er en kritisk truet art og fredet i Norge
- skadeomfanget i det aktuelle området er svært begrenset
- viser til at det er innsamlet en møkkprøve fra ulv til DNA-analyse, som kan bidra til å avklare individets opprinnelse/genetikk og mener at eventuelt fellingsforsøk bør avvendes inntil svar på analysene foreligger
- ber om oppsettende virkning av klage inntil DNA-analyse er utført

Foreningen Våre Rovdyr mener fellingstillatelse ikke bør gis og har i sin klage påpekt på følgende:

- viser til at ulv er en kritisk truet og at en må ta hensyn til ulven også utenfor ulvesonen ettersom den er en arealkrevende art
- ulovlig jakt er en faktor som bør vurderes og vektlegges ved spørsmål om fellingstillatelse
- mener iverksettelsen av fellingstillatelsen bør utsette i påvente av DNA-analysene, som kan avklare om den aktuelle ulven er et genetisk viktig individ.
- ber om oppsettene virkning av klagen inntil genetisk status er kartlagt

Direktoratet viser for øvrig til klagene i sin helhet.

#### **Fylkesmannen sin behandling av klagen**

Fylkesmannen i Agder har vurdert spørsmålet om oppsettende virkning av klagen fra Foreningen Våre Rovdyr i brev datert 1. juli 2020. Der skriver Fylkesmannen følgende;

*"FVR ber om oppsettende virkning til genetisk status på ulven er kartlagt. I klagen viser FVR til Meld.St. 21 (2015-2016) at «myndighetene skal, ..., så langt som mulig søke å fastslå genetisk status for de individer som vurderes felt.» Videre viser de til den bilaterale avtalen med Sverige om beskyttelse av mulige genetiske viktige individ av ulv.*

*Fylkesmannen i Agder vil, i forhold til kravet om å fastslå genetisk status, vise til vedtak datert 23.06.2020 der man skriver «Etter instruks fra Miljødirektoratet 21. mai 2018 skal Fylkesmannen ved vedtak om skadefelling på ulv beskrive hvilken innsats som er gjort for å avdekke genetisk status, samt beskrive andre relevante vurderinger knyttet til dette. Det er i forbindelse med kadaverundersøkelser funnet møkkprøver som kan stamme fra ulv. Disse prøvene sendes til analyse hos Rovdata i Trondheim så raskt som mulig. Videre ber Fylkesmannen om at fellingslaget skal samle inn hår- og møkkprøver for DNAanalyse dersom de kommer over dette. Vi ber også SNO om å samle inn prøver til DNA-analyse dersom de kommer over dette i forbindelse med sitt arbeid med skadedokumentasjon.» Fylkesmannen i Agder mener dette klart oppfyller kravet i Meld.St. 25 om å søke å fastslå genetisk status for de individer som vurderes felt.*

*Videre viser FVR til avtale med Sverige om beskyttelse av mulig genetiske viktige individer. Til dette vil Fylkesmannen bemerke at Klima- og miljødepartementet i flere brev poengterer viktigheten av en differensiert forvaltning av ulv, og påpekt at terskelen for å gi fellingstillatelse på ulv skal være lav ved fare for skade i prioriterte beiteområder. Gamle Vest-Agder fylke ligger i rovviltregion 1 og hele regionen er prioriterte beiteområder.*

*I bilateral avtale med Sverige underskrevet i august 2011 står det blant annet:*

«Det kan ikke forutsettes at ethvert genetisk verdifullt individ i populasjonen kan identifiseres til enhver tid, for eksempel ved akutte skader på sau og tamrein på sommeren, eller i områder uten snødekke. Skadegjørende individ bør likevel, så langt det er mulig, identifiseres for i størst mulig grad å fastslå genetisk status.»

(...)

Fylkesmannen i Agder mener, som tilfellet var når man behandlet skadefellingstillatelsen 23.06.2020, at «ut fra hensynet til beitedyr, områdets betydning som beitemark og skadepotesialet i nær framtid, anser Fylkesmannen at det beste tiltaket for å forhindre omfattende skader er at det iverksettes fellingsforsøk på ulven.» Videre mener Fylkesmannen at vi ikke kan legge avgjørende vekt på risikoen for å felle en ulv med verdifullt arvemateriale sett i forhold til risikoen for økt skade på sau. Møkkprøver er sendt til analyse, og hvis resultatet skulle vise at det er et genetisk viktig individ i gamle Vest-Agder, vil Fylkesmannen eventuelt gjøre endringer i skadefellingstillatelsen."

Videre har Fylkesmannen vurdert klagen i oversendelses brev datert 7. juli 2020.

#### *"Oppsettende virkning*

Fylkesmannen i Agder beklager at vi ikke behandlet forespørselen om oppsettende virkning fra Naturvernforbundet i Agder (forvaltningslovens § 42) samtidig med vurderingen av oppsettende virkning fra FVR. Begge klagen handler om, i forhold til oppsettende virkning, at man mener man skal avvente å effektivere skadefellingstillatelsen til man har fått avklart om ulven har gener som er viktige å ta vare på i forhold til å redusere innavlsproblemene i den norske / skandinaviske ulvebestanden.

Resultatet Fylkesmannen kom frem til ved behandling av oppsettende virkning fra FVR ville ikke blitt endret selv med de momentene som Naturvernforbundet klaget på, men Fylkesmannen burde tatt med denne klagen i behandling av oppsettende virkning. (...)

#### *Skadeomfang og alternative løsninger*

Både Naturvernforbundet og FVR klager på at de mener at et skadeomfang på 3 dyr (som lå til grunn 23.06.2020 når man gav tillatelse til felling) er for lite til at man bør gi skadefelling. Begge klagen peker også på at ulv som kommer til Agder ikke automatisk skal skytes.

(...)

I forhold til disse temaene viser Fylkesmannen til tillatelse datert 23.06.2020 der man blant annet skriver: «I forhold til § 9 annet ledd bokstavene b og c foreligger det så langt et begrenset skadeomfang. Samtidig er det allerede sluppet et stort antall dyr i området, og det slippes fortløpende ytterligere dyr. Skadepotensialet vil være stort dersom en ulv fortsatt skal ha tilhold her. Man kan se for seg at man kunne gitt tilskudd til forsinket slipp av dyr på beite, men i områdene vi snakker om her slippes det mange sau. Det er lite realistisk å se for seg at man kan holde et så stort antall dyr hjemme på inngjerdet innmark over tid. Fylkesmannen anser det ikke som hensiktsmessig eller praktisk mulig å gjennomføre andre effektive forebyggende tiltak, som for eksempel å holde et så stort antall dyr tilbake fra utmarks-beite, jf. rovviltforskriften § 9 annet ledd bokstav d.

Ut fra hensynet til beitedyr, områdets betydning som beitemark og skadepotesialet i nær framtid, anser Fylkesmannen at det beste tiltaket for å forhindre omfattende skader er at det iverksettes

*fellingsforsøk på ulven.»*

*Naturvernforbundet mener alternativer for å unngå skade må iverksettes utover de Fylkesmannen har vurdert knyttet til intensivering av tilsyn og gjeting.*

*I forhold til dette vil Fylkesmannen bemerke at ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Rovviltregion 1 er definert som et område med store beiteinteresser. Forvaltningsplanen for rovvilt i region 1 legger til grunn at sammenlignet med andre regioner blir felling viktigere som forebyggende tiltak enn tiltak som retter seg mot sauene. Avklaring av tapsestasjoner, utsatt beiteslipp og tidligere sanking er de mest aktuelle enkelttiltakene rettet mot bufe.*

*Fylkesmannen mener vi har vurdert disse alternativene, og mener det i liten grad finnes andre egnede forbyggende tiltak.*

*Innavlsproblematikk og genetisk viktige individ*

*Naturvernforbundet «viser til at det er sendt møkkprøver til analyse for nettopp å klargjøre individets opprinnelse / genetikk. Da er det inkonsekvent samtidig å etterstrebe individet i den hensikt å avlive det. Først når resultatet fra NINA foreligger, kan skadefelling vurderes. Naturvernforbundet krever derfor at skadefellingstillatelsen trekkes tilbake.» På samme måte skriver FVR at de «ber om oppsettende virkning fram til den genetiske statusen til ulven er kartlagt. ... FVR mener klart at når det ble funnet ekskrementer av ulven, samt at man har muligheten til rask DNA-analysering, så burde iverksettelsen av fellingstillatelsen vært utsatt i påvente av analysene».*

*I forhold til denne problematikken viser vi til vår tillatelse datert 23.06.2020. Der skriver vi blant annet at: «Det er i forbindelse med kadaverundersøkelser funnet møkkprøver som kan stamme fra ulv. Disse prøvene sendes til analyse hos Rovdata i Trondheim så raskt som mulig. Videre ber Fylkesmannen om at fellingslaget skal samle inn hår- og møkkprøver for DNA-analyse dersom de kommer over dette. Vi ber også SNO om å samle inn prøver til DNA-analyse dersom de kommer over dette i forbindelse med sitt arbeid med skadedokumentasjon.» Videre viser vi til brev datert 25.08.2011 der det går fram at «punkt 2.2.19 i rovviltforliket ikke kan forstås slik at ethvert rovdyr som er i et prioritert beiteområde for husdyr eller kalvingsområde for tamrein omgående skal felles. Det må i hvert enkelt tilfelle gjøres en konkret vurdering av potensialet for skade, og dette vil variere ut fra tid på året og om rovdyret er fast etablert eller på vandring. Det er erfaringsmessig svært vanskelig å felle ulv på barmark.»*

*Fylkesmannen har i vedtaket lagt vekt på at både skadefellingslag og SNO skal gjøre det de kan for å sikre DNA fra ulven. Møkkprøvene som ble sendt inn fungerte ikke, og vi har fortsatt ikke noen mulighet til å fastslå genetikken til denne ulven. Fylkesmannen mener derfor fortsatt at «ut fra hensynet til beitedyr, områdets betydning som beitemark og skadepotensialet i nær framtid, anser Fylkesmannen at det beste tiltaket for å forhindre omfattende skader er at det iverksettes fellingsforsøk på ulven.»*

Fylkesmannen konkluderer med at de ikke kan finne grunnlag for omgjøring eller å gå tilbake på de vurderingene som er gjort i vedtak om skadefellingstillatelse 23. juni 2020. Klagen oversendes Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Det vises for øvrig i sin helhet til fylkesmannens vedtak 23. juni, vurderingene av spørsmål om oppsettende virkning av klagen fra FVR, 1. juli og brev 7. juli med avslag på oppsettende virkning av klagen til Naturvernforbundet, og oversendelse av klagesaken til direktoratet.

### **Lovgrunnlaget**

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for Miljødirektoratet sitt vedtak i saken.

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

*«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»*

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b), hvor det fremgår:

*Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):*

*Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk (...)  
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom.  
Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.*

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

*Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.*

*Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.*

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

*I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. Det skal være 4-6 årlige ynglinger av ulv. 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5.*

*(...)*

*Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.*

Rovviltforskriften § 9 (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):  
*Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Miljødirektoratet, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.*  
*Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til*

- a) *Områdets betydning som beitemark*
- b) *Skadenes omfang og utvikling*
- c) *Potensialet for fremtidige skader*
- d) *Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.*

*Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte dyr kan være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.*

#### Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår

Stortinget har i rovviltforliket i 2011 presisert at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Bernkonvensjonens artikkel 9 er sentral hva gjelder adgang til uttak av rovvilt for å beskytte bestemte interesser. Bestemmelsen inneholder to generelle vilkår i tillegg til flere spesielle vilkår. For at det skal kunne gjøres unntak fra artiklene 6 og 7 og gis tillatelse til felling av rovvilt, må begge de generelle vilkårene være oppfylt samt ett av de spesielle vilkårene. Det første generelle vilkåret er at det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning. Det andre generelle vilkåret er at uttaket ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse. De mest aktuelle vilkårene i vurdering om uttak av rovvilt er at uttaket skal bidra til å avverge alvorlig skade på blant annet husdyr og tamrein, eller at det er i interesse om allmenne helse og sikkerhetshensyn, luftsikkerhet eller andre overordnede samfunnsinteresser.

Bestemmelsen er gjennomført i naturmangfoldloven § 18, som slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein, eller for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

#### Om arealdifferensiering i rovviltregionene:

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Det vil si at det skal være tydelige forvaltningsmessige forskjeller i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. Rovviltet gis tydelig prioritet innenfor rovviltprioriterte områder. Det skal praktiseres en høy terskel for tillatelse til uttak av rovvilt i slike områder. Tilsvarende skal det være en lav terskel utenfor prioriterte rovviltområder hvor felling er det hovedsakelige skadeforebyggende tiltaket. Det aktuelle området er utenfor ulvesonen.

### Regional forvaltning

I rovviltregion 1 Region 1 – Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane er det ikke noe regionalt bestandsmål for ulv jf. rovviltforskriften § 4 a.

Når bestandsmålet for den enkelte art er oppnådd i regionen, har rovviltnemnda myndighet til å vedta en kvote for betinget skadefelling, jf. rovviltforskriftens § 8, for perioden 1. juni til 15. februar. Nemndene skal i sitt vedtak vurdere bestanden for vedkommende art i sin region. Den kvoten som er vedtatt av rovviltnemnden kan iverksettes av Fylkesmannen jf. rovviltforskriften § 9, etter en konkret vurdering av aktuell situasjon.

### Kunnskapsgrunnlaget

Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Rovdata er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig, jf. § 8. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen ulvebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Ulvebestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Utover enkelte påkjørsler, naturlig dødelighet og ulovlige felling er avgangen av ulv i Norge hovedsakelig gjennom lisensfelling og skadefelling.

Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Rovdata har 2. juni 2020 publisert endelig bestandsstatus for ulv i Skandinavia for vinteren 2019/2020. Det er registrert i alt 45 familiegrupper i Skandinavia, hvorav 6 helnorske og 5 familiegrupper i grenserevir. Det er videre registrert 26 revirmarkerende par, hvorav 5 i Norge og 4 i grenseoverskridende revir. Dette er samlet sett en økning på 3 familiegrupper og revirmarkerende par i forhold til det som ble registrert forrige sesong. Det er ved siste inventering også en større relativ andel av familiegrupper, noe som tilsier at antallet individer i bestanden har økt siden forrige sesong.

Bestandsrapporten angir at det er registrert 6 helnorske ynglinger og 5 ynglinger i grenserevir. Alle revir er registrert i tilknytning til norsk ulvesone. Det beregnede antall ynglinger i Norge er 8,5 ynglinger inkludert grenserevir, noe som er over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet på 4-6 årlige ynglinger i Norge, hvorav minst 3 helnorske ynglinger. Det ble registrert 8 ynglinger i Norge registreringsperioden 2018/2019.

### Miljødirektoratet sin vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften § 9, jf. §§ 1 og 3. Direktoratet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne

saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Fylkesmannens vedtak er gjort tilgjengelig på miljøvedtaksregisteret 23. juni 2020.

Naturvernforbundet i Agder har påklaget vedtaket i brev datert 26. juni og Foreningen Våre Rovdyr har klaget i brev datert 29. juni. Klagene er fremsatt innenfor klagefristen og klagen tas opp til behandling.

#### Forhold som angår ulvebestanden - overlevelse og ulovlig jakt

Det er rovviltnemndene som i sine vedtak om betingede kvoter skal vurdere de helhetlige effektene ulvebestanden i stort for sine vedtak om betingede kvoter. Og vurderinger av kjent og ukjent avgang av ulv fra bestanden tilligger derav nemndene å vurdere ved vedtak om betinget kvote for aktuell art. Rovviltnemnda i region 1 har i vedtak 17. april fattet vedtak om betinget kvote for 3 ulver i rovviltregion 1, gjeldende for perioden 1. juni 2020 til 15. februar 2021. Irregulær avgang av ulv etter vedtakstidspunkt belastes vedtatt kvote. Ingen dyr er så langt i år belastet kvoten.

Fylkesmennenes kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnden. Rovviltforskriften § 9 er rammeverket for hva Fylkesmannen skal vektlegge i sin vurdering av spørsmål om skadefelling av ulv.

#### Skadeomfang og potensial

Området der det ble registrert skader av ulv i forkant av at tillatelsen til felling av ulv ble gitt, er utenfor ulvesonen og i henhold til prinsippet om differensiert forvaltning skal det være en lav terskel for felling av skadegjørende rovvilt i beiteprioriterte områder. Miljødirektoratet viser til Fylkesmannens vurderinger av at potensialet for fremtidige skader ville være stort dersom en ulv fortsatt skulle ha tilhold i det aktuelle området. Direktoratet tiltrer Fylkesmannens vurderinger av skadeomfang og potensial.

#### Andre forebyggende tiltak

Fylkesmannen har funnet at det ikke vil være hensiktsmessig eller praktisk mulig å gjennomføre andre effektive forebyggende tiltak, som for eksempel å holde dyrene i område tilbake fra utmarksbeite, ettersom det er et stort antall sau som benytter det aktuelle beiteområdet. Miljødirektoratet tiltrer Fylkesmannens vurderinger knyttet til mulighetene for å sette inn andre forebyggende tiltak for å forhindre fremtidig skade, for det aktuelle tidspunkt og område.

#### Avklaring av genetisk status

Det framgår av avtale mellom Norske og Svenske myndigheter at myndighetene i de to landene skal, gjennom DNA-innsamling av ekskrement og hår og videre analyser, så langt mulig søke å fastslå genetisk status for de individer som vurderes felt. Av samme avtale fremgår det er det ikke kan forutsettes at ethvert genetisk verdifullt individ i populasjonen kan identifiseres til enhver tid, for eksempel ved akutte skader på sau og tamrein på sommeren, eller i områder uten snødekke. Når slike individer er lokalisert er merking med GPS-sender et aktuelt tiltak for å holde oversikt over hvor de vandrer. Ett genetisk verdifullt individ har en slik sender, i Norge sommeren 2020. Denne ulven er etablert i par i Deisjøreviret i rovviltregion 5.

Det er viktig at Fylkesmennene gjør en vurdering av om det kan være en mulighet for å få samlet DNA og avklart genetisk status, før forsøk på felling iverksettes. Samtidig er det nødvendig å avveie ønsket om genetisk avklaring for det aktuelle individet, opp mot den tapsrisikoen som påløper ved å utsette iverksettelse av et skadefellingsforsøk. En ulv i et beiteområde for sau, kan potensielt forårsake betydelig skade på kort tid. Det at det ofte kan ta noe tid fra en fellingstillatelse blir gitt, til fellingslaget lykkes med en felling, gjør disse vurderingene ekstra krevende. Miljødirektoratet finner at de vurderingen som Fylkesmannen i Agder har gjort i denne forbindelse ligger godt innenfor det skjønnsrommet fylkesmannen er tildelt, ved vurdering av slike saker.

#### Oppsettende virkning av klager

Spørsmål om oppsettende virkning av klagen fra Foreningen Våre Rovdyr er vurdert i egne skriv fra Fylkesmannen 1. juli. Kravet fra Naturvernforbundet i Agder er vurdert i forbindelse med oversendelse av klagesaken 7. juli. Kravene om at klagen skulle gis oppsettende virkning ble ikke tatt til følge. Fylkesmannen har beklaget at de ikke vurderte krav om oppsettende virkning fra Naturvernforbundet på et tidligere tidspunkt.

En skadefellingstillatelse har til hensikt å stanse en pågående skadesituasjon. Det å stoppe fellingsforsøket i påvente av klagebehandling av vedtaket vil kunne være til hinder for å oppnå hensikten med fellingstillatelsen. Direktoratet tiltrer Fylkesmannen i Agder sine vurderinger knyttet til utsatt iverksettelse av vedtaket om felling i påvente av klageavgjørelse i saken.

#### **Vedtak**

Miljødirektoratet opprettholder Fylkesmannen i Agder sitt vedtak datert 23. juni 2020, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen

**Miljødirektoratet**

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent*

Trond Flydal  
fung. avdelingsdirektør

Erik Lund  
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på [www.norge.no](http://www.norge.no).

Adresseliste:

Naturvernforbundet i Agder  
Foreningen Våre Rovdyr

Kopi til:

|                                |                                           |      |            |
|--------------------------------|-------------------------------------------|------|------------|
| Fylkesmannen i Agder           | Postboks 788 Stoa                         | 4809 | ARENDAL    |
| Klima- og miljødepartementet   | Postboks 8013 Dep                         | 0030 | OSLO       |
| Landbruks- og matdepartementet | Postboks 8007 Dep                         | 0030 | OSLO       |
| Mattilsynet                    | Postboks 383                              | 2381 | Brumunddal |
| Rovviltnemnda i region 1       | c/o Fylkesmannen i Vestland, Njøsavegen 2 | 6863 | LEIKANGER  |